Wieden of schoffelen ?

Samenvatting

Sectoren
groene vingers
Trefwoorden
tuinwerk
proeftuin
wieden
schoffelen
onkruid
kiemplant

Hoe pakken we het onkruid aan? Gaan we schoffelen of wieden ?

“Zodra je aan het zaaien en planten slaat, duikt ook het eerste onkruid op. Dat is eigen aan de natuur, die bedekt automatisch een plekje kale grond. Veel onkruid groeit sneller dan jouw zorgvuldig gezaaide of uitgeplante groenten. Niet alleen verstikt het je jonge planten, het gaat ook lopen met een deel van de voedingstoffen en het vocht. Blijf het (on)kruid de baas en hou je tuin netjes, voor je groenten de concurrentiestrijd met het (on)kruid verliezen.” (Wim Lybaert in ‘Mijn moestuin’)

Doelstellingen

Materiaal

Lesverloop

Wat is een schoffel?

Een schoffel bestaat uit een (houten) steel en een scherp, horizontaal stalen mes.

Dat mes kan nogal wat verschillende vormen aannemen.

De aanhechting met de steel is ook divers. Met de Hollandse schoffel (afbeelding 1) krijg je tijdens het schoffelen iets minder ophopingen van losgemaakt (on)kruid en samengetroepte aarde, waardoor het overzicht van wat al of niet geschoffeld is, toch iets beter is.

Minder bekend, maar erg handig om onkruid te wieden, is de schrepel. Dit is een schoffel in klein formaat met een korte steel.

Voordat je gaat schoffelen controleer je eerst of je schoffel nog wel scherp is. Zowel de voor- als achterkant van het ijzeren mesgedeelte dient scherp te zijn. Opgedroogde aarde moeten dus verwijderd worden (eigenlijk moest dat reeds gebeurd zijn toen de schoffel bij een vorige schoffelbeurt werd opgeborgen…). Met een mesje of een ander scherp voorwerp is dat zo gebeurd.

Waarom schoffelen?

Met een schoffel kan je het onkruid onder de wortel doorsnijden. Tegelijk maak je de grond los. Daardoor heeft het onkruid niet meer voldoende grond om zich in te wortelen en droogt het uit. Een schoffel is handig voor lichte grondsoorten en is verkrijgbaar in verschillende breedtes.

Hoe schoffelen?

Hou de schoffel wat schuin. Leg je ene hand bovenaan de steel, hou je andere hand halverwege de steel. Schoffelen doe je goed als je het doet volgens de stofzuigermove. Je plaatst de schoffel achter het te verwijderen (on)kruid. Je trekt (= schoffelt) één tot enkele centimeters onder het bodemoppervlak en snijdt de wortels van de plantjes af. Als je het goed doet zullen de wortelgedeeltes aan het zonlicht bloot gesteld worden zodat ze doodgaan.

De planten zelf wil je niet raken; daarom zorg je ervoor dat je altijd **langs een plant** schoffelt. Wanneer de planten op een rijtje staan schoffel je parallel aan dit rijtje. Schoffel nooit naar een plant toe! Wat kan er namelijk gebeuren? Soms kon je wat onkruid of een steen tegen waardoor je even iets meer kracht zet. Op deze manier kun je uitschieten en je gewassen onderste boven schoffelen. Daarom is het van belang om je schoffel altijd langs een plant te richten en nooit recht op een plant.

Tijdens het schoffelen is het van belang dat je een goede houding aanneemt. Zorg ervoor dat je met rechte rug schoffelt. Anders gaat je rug na een tijdje opspelen…

Schoffelen doen we best bij droog weer. (On)kruid laten we enkel liggen als het klein is en bij droog weer. Als het groter is en bij vochtig weer, voeren we het (on)kruid af naar de composthoop. Het is wel van belang om de aarde goed van de wortel af te kloppen. Anders heb je een aardehoop in plaats van een composthoop.

Schoffelen of toch beter wieden ?

Schoffelen is een snelle methode om het onkruid op korte termijn te verwijderen. Soms doe je echter met schoffelen meer kwaad dan goed als je het op het verkeerde onkruid toepast. **Onkruid wieden** (het onkruid in zijn geheel met wortel uittrekken) is tijdrovender in het begin maar in bepaalde omstandigheden en op de lange termijn efficiënter en verstandiger.

Onderstaande punten kunnen jou helpen de keuze tussen schoffelen en wieden te maken.

- **Bij wortelonkruid kan schoffelen averechts werken**. Doordat je de wortels afsnijdt blijft een gedeelte van de wortel nog in de grond zitten. Elk stukje wortel wat je op deze manier afsnijdt kan terug komen als een nieuw onkruidplantje, afhankelijk van het onkruid. Probeer in het geval van wortelonkruid het onkruid zoveel als mogelijk handmatig weg te wieden of voldoende frequent met de schoffel het onkruidplantje te lijf te gaan.
- **Schoffelen werkt uitstekend voor zaadonkruiden**. Aangezien het onkruid zich niet via de wortels verspreidt kan je het perfect afsnijden door te schoffelen.

Hoe wieden ?

Kies vooreerst een makkelijk houding uit. Zit je graag op jouw knieën, dan kunnen knielappen of een kniekussen pijnlijke knieën vermijden.

Staat het onkruid waar er weinig andere planten staan, dan kan je bij wijze van voorbereiding met de riek al rechtstaand eens tussen het onkruid heen steken en een wiebelende beweging maken. Zo maak je de wortels van het onkruid alvast wat los en kan je ze tijdens het wieden makkelijker verwijderen.

Het onkruid in zijn geheel (mét wortel) verwijderen is cruciaal, vooral voor wortelonkruid.

Eenmaal je het grondige werk verricht hebt doe je er goed aan om de zoveel tijd nog eens langs het vrijgemaakte stukje grond te gaan. Verwijder nieuwe zaailingen onmiddellijk door ze met een korte draaibeweging met wortel uit te trekken. Deze zaailingen komen meestal eenvoudig los aangezien ze nog geen kans gekregen hebben diepe wortels te schieten.

Gouden tip voor tijdens het wieden

Probeer wieden te aanzien als iets waar je later veel tijd mee zal winnen. Wieden is trouwens een ideale bezigheid om jouw gedachten eens op iets anders te zetten en kan ontspannend werken.

Onderzoekend leren: om bij na te denken…

Schoffelen of wieden… of compleet niks doen ?
Durf je het aan om een hoekje van de proeftuin onaangeroerd te laten ? Wie wint het pleit ? Onze groenten of het (on)kruid ? Is er een wezenlijk verschil in de opbrengst ?

Maar hoe herken ik het (on)kruid… of onze uitgezaaide groenten ?

Als je bij het uitzaaien van groenten gemillimeterd te werk gaat (en steeds in rijtjes gaat zaaien), dan weet je al snel waar de groenten terug te vinden zijn. Als zaailingen zijn ze reeds herkenbaar, maar toch lijken nogal wat kiemplantjes verdacht veel op (on)kruid. Met de kaartjes van de volgende bladzijde kunnen kinderen ook het kiemstadium van bijv. rode biet of wortelen herkennen.

Outdoor spel

Een outdoor spel als uitsmijter behoort ook tot de mogelijkheden (zie downloads)

Elk kaartje (van kiem en volwassen plant – zie bijlage) draagt een cijfer of een letter. Wellicht is het aangewezen om de kaartjes te vergroten en te lamineren (voor veelvuldig gebruik).

De kaartjes worden in twee rijen op de grond gelegd : alle kiemen op één rij, alle groenten op de andere rij (met of zonder naam… dat beslis je zelf.) Tussen de twee rijen is er behoorlijk wat tussen- of loopruimte.

Nu wordt de klas in meerdere groepen verdeeld. Bedoeling is dat de juiste letter-cijfercombinaties worden gevormd. Om het groepsgevoel te benadrukken (en de observatie nog wat te verscherpen) blijft het antwoordblad op de startplaats en mag er nooit meer dan één lid van de groep over en weer lopen om de kaartjes te bekijken (en info te verzamelen).

Welke groep vindt het meest correcte cijfer-lettercombinaties in …. minuten ?

Correcte antwoorden :

1D - 2F - 3A - 4J - 5C - 6G - 7B - 8E - 9H - 10I

Bronnen

Zen en de kunst van het schoffelen. (z.j.). Geraadpleegd van http://huis-en-tuin.infonu.nl/tuin/136769-zen-en-de-kunst-van-het-schoffelen.html

Wat doe je tegen onkruid ? (z.j.). Geraadpleegd van http://www.velt.nu/onkruidbestrijding-moestuin

Onkruid manueel verwijderen. (z.j.). Geraadpleegd van http://www.uw-tuingids.be/tuinonderhoud/onkruid/onkruid-manueel-verwijderen/

Extra info